

Compareixença a la Comissió de Drets Socials del Parlament de Catalunya Per un finançament just dels serveis d'atenció a les persones de caràcter social

Helena Fontanet, Presidenta de La Confederació del Tercer Sector Social de Catalunya
Laia Grabulosa, Directora de La Confederació

16 de novembre de 2022, a les 11.45 hores

INTRODUCCIÓ

Aquesta compareixença sobre el finançament dels serveis d'atenció a les persones de caràcter social arriba 8 mesos després de la roda de premsa que vam fer com a Confederació el passat mes de març després de constatar que els pressupostos de la Generalitat de Catalunya per a l'any 2022 – recentment aprovats en aquell moment no havien recollit cap previsió en la millora del finançament dels serveis d'atenció a les persones.

De la mà de les federacions i entitats representatives dels diferents àmbits d'actuació del Tercer Sector Social fèiem pública la manca d'inversió en la millora de les condicions d'uns serveis, projectes i activitats que - de ben segur coincidirem - són absolutament essencials.

Es tracta de serveis que són en gran part de responsabilitat pública i com a tal, és l'Administració pública la que ha de garantir que les dotacions pressupostàries siguin les adequades per sostenir-los.

Ara fa 8 mesos reclamàvem un finançament *"just"*, i no és en va que insistim en aquesta paraula que significa *"amb la deguda proporció, sens falta ni excés"*. Això és el que aleshores demanàvem, i el que seguim demanant – encara amb més força avui – donat el context actual.

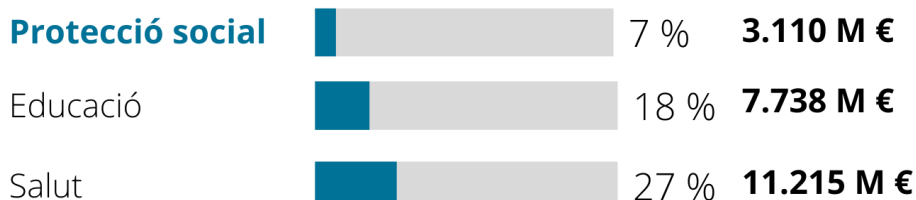
De fet, aquesta compareixença ens arriba en un molt bon moment.

Arriba en un moment d'incertesa política en relació als nous pressupostos que s'estan elaborant i aquest espai és sens dubte un lloc privilegiat per fer sentir la nostra veu i apel·lar al compromís de tots els grups polítics amb representació al Parlament de Catalunya per aprovar uns pressupostos per a l'any 2023. Necessitem que hi hagi pressupostos; i no només això, necessitem que aquests pressupostos signifiquin una aposta decidida per ubicar el sector Social allà on pertoca, al costat de Salut i Educació, com a pilars fonamentals de l'Estat del Benestar.

Les xifres dels pressupostos 2022 de la Generalitat de Catalunya encara situaven al sector social com a germà "pobre" o "petit" de l'Estat del Benestar. Només cal mirar aquesta infografia elaborada a partir dels comptes aprovats l'any passat.

Inversió pública en polítiques de benestar

Pressupost 2022 del sector públic segons polítiques i % en relació al total

Elaboració pròpia a partir del document Reactivem Catalunya. Pressupostos 2022. Generalitat de Catalunya

Igualment, un recent [estudi editat per la Asociación de Directoras y Gerentes de Servicios Sociales de España](#) sobre la inversió social per comunitats autònomes de l'Estat posa de manifest que Catalunya està a la cua pel què fa al % del pressupost destinat a Serveis Socials respecte del total.

Catalunya no es pot quedar enrere. Per tant, necessitem uns nous pressupostos que, en matèria social, permetin donar una resposta adequada a les creixents necessitats socials de la ciutadania, contribueixin a dignificar les condicions com s'estan prestant aquests serveis i, per descomptat, suposin poder materialitzar un reconeixement de la tasca que desenvolupen els més de 100.000 professionals del Tercer Sector Social, un 75% dels quals val la pena recordar que són dones.

Per nosaltres és molt important insistir que tant important és que els pressupostos possibilitin una major cobertura del sistema - és a dir, arribar a més persones - com que es millori la qualitat dels serveis que ja s'estan desenvolupant. Tot és necessari i sovint se'ns fa triar entre una cosa o l'altre. Nosaltres ho volem tot perquè les persones ho necessiten tot: més serveis i millors condicions per les entitats i professionals que presten aquests serveis. Com a país no ens podem permetre tenir un sector social precaritzat, més encara quan el concepte de cures s'està posant en valor i se situa en el centre de moltes polítiques públiques com a eix fonamental de la vida de les persones.

El fet que portem diverses legislatures arrossegant aquesta situació d'infrafinançament crònic demostra que no es tracta d'aquest govern o d'aquell altre. Va més enllà d'això. Ens trobem davant d'un problema estructural que demana una resposta de país.

Feta aquesta introducció, anem a veure en quin punt ens trobem i com es concreten les nostres demandes ara que estem a les portes d'uns esperats nous pressupostos.

SITUACIÓ ACTUAL

Respecte la situació actual, de ben segur que sou tots coneixedors que, malgrat no estigués contemplat en els pressupostos, l'actual Govern ha aprovat un increment del 3% per a l'any 2022 en una part dels serveis de la Cartera de Serveis Socials que confiem es faci efectiu en les properes setmanes. Benvingut sigui aquest increment, però cal recordar que es tracta d'una millora:

- **Parcial:** no afecta a tots els serveis, projectes i activitats de caràcter social que desenvolupa el Tercer Sector Social de Catalunya. Afecta només a una part dels serveis de la Cartera de Serveis vinculada al Departament de Drets Socials.
- **Insuficient:** venim d'un llarg període de congelació dels preus dels serveis que ha posat a les entitats socials i als seus professionals al límit, amplificant la bretxa existent amb el sector públic i també amb el sanitari i educatiu. Igualment, no podem obviar el context actual, amb una inflació que ha comportat un extraordinari increment dels costos de subministres, de manera especial en l'àmbit energètic i de l'alimentació. Aquests sobre costos no els està cobrint ningú i recauen sobre les espatlles de les entitats, posant en risc la seva sostenibilitat i la continuïtat de l'atenció a les persones. De fet, fa pocs dies que la Fundació Arrels alertava públicament d'aquesta situació.

És un primer pas necessari, però aquest increment del 3% per a l'any 2022 no cobreix les necessitats de millora de les condicions laborals dels treballadors ni de la sostenibilitat dels serveis, projectes i activitats.

En tot cas, aquí tenim també una disfunció important que cal resoldre: Estem al mes de novembre i no només estem a l'espera d'aquest increment 2022, sinó que a data d'avui no tenim cap garantia de nous increments de cara a l'any que ve i posteriors.

Com element de context actual, hi ha també l'amenaça que – en l'àmbit d'acció social – s'imposi aquí a Catalunya l'aplicació d'un conveni col·lectiu estatal que ha situat unes condicions salarials superiors respecte les que tenim aquí a Catalunya i que no podrem assolir si l'administració no acompanya al sector amb una millora de les dotacions pressupostàries destinades a aquesta tipologia de serveis. A data d'avui i en aquest conveni en concret, estem parlant de diferències d'entre el 12 i el 15% en algunes categories. Aquesta situació és el resultat dels anys de congelació del finançament aquí a casa nostra, i és només un exemple del què ens pot passar si en aquest país, Catalunya, no es fa una aposta decidida per la millora del finançament d'aquests serveis.

MILLORA DE LES CONDICIONS LABORALS DELS NOSTRES PROFESSIONALS

La millora del finançament dels serveis d'atenció a les persones de caràcter social que estem demanant respon a tres objectius que de ben segur són compartits:

- **Assegurar la qualitat de l'atenció a les persones.** Aquest és sens dubte el motor de la nostra activitat i la nostra raó de ser, com a entitats no lucratives.
- **Garantir la sostenibilitat** dels serveis, projectes i activitats que desenvolupem

- **Millorar les condicions laborals** dels professionals que treballen a les entitats socials.

Com a patronal que representa al Tercer Sector, i per tant, a les entitats sense afany de lucre, permeteu que m'estengui en aquest darrer punt relatiu a la necessària millora de les condicions laborals dels nostres professionals.

Una de les principals conseqüències de no tenir un finançament adequat, sumat als anys de congelació de preus dels serveis, és la impossibilitat d'avançar en la millora de les condicions salarials de les 100.400 persones que treballen al sector arreu de Catalunya.

I ho diem amb coneixement de causa. Com a patronal participem en les meses de negociació de vuit convenis col·lectius d'aplicació en el sector social i podem afirmar que sense la millora dels preus públics dels serveis, és inviable negociar les millores desitjades per les entitats i professionals del sector i que legítimament reclamen les organitzacions sindicals representatives.

Nosaltres el què volem és millorar les condicions dels nostres professionals, però és evident que estem lligats de mans per un finançament públic que no arriba. I això és molt important que s'entengui: el marge de negociació de millores laborals que tenim està totalment condicional al finançament d'aquests serveis que, recordem, són en gran part de responsabilitat pública.

En aquesta línia, i específicament en el nostre cas – perquè sabeu que en el sector social no només hi som el Tercer Sector – som una patronal atípica. La nostra lògica en la negociació no és la cerca d'un benefici econòmic en la provisió de serveis públics o en el desenvolupament dels nostres projectes. El què busquem és la sostenibilitat dels serveis, projectes i activitats que fem per poder assegurar la continuïtat de l'atenció a les persones. No tenim afany de lucre, treballem amb vocació de servei públic i, per tant, retornant al concepte de "finançament just" el què demanem és que les administracions públiques paguin el què valen aquests serveis – ni més, ni menys – i que alhora, aquests preus permetin unes bones condicions laborals per als nostres professionals. No pot ser que el sector social no sigui un sector atractiu on treballar. De fet, la fuga de talent està sent actualment una de les principals debilitats del sector. Com ja hem dit tantíssimes vegades, nosaltres defensem – i segur que compartireu – la premissa que "a igual feina, igual salari". Aquesta premissa pot semblar òbvia, però és una evidència que en el sector social hi ha uns greuges comparatius que són molt difícils de justificar.

Necessitem avançar cap a l'equiparació. I equiparació amb què?

- **Equiparació amb la funció pública**, tant pel què fa als cost dels serveis com a les condicions laborals de les professionals que hi treballen. El cost d'un servei ha de ser similar, sinó igual, entre un servei de gestió directa i un de gestió indirecta. La realitat és que, en termes només salarials, en aquests moments hi ha una diferència que supera el 30%. Per posar un exemple: un educador social que treballa en un centre de protecció a la infància de gestió directa cobra un 32% més

que un educador social que fa les mateixes funcions en un centre igualment de titularitat pública però de gestió indirecta o concertada, a través d'una entitat d'iniciativa social.

- **Equiparació intersectorial:** Una mateixa figura professional hauria de cobrar el mateix si treballa en el sector social que si ho fa fent la mateixa feina en el sector salut, per exemple. I estem lluny encara d'això. Per posar un exemple: una infermera que treballa en la sanitat concertada cobra aquest any 2022 2.253 € al mes, mentre que una que treballa a una residència de gent gran cobra 1.435 €. Una diferència de 800€ mensuals.
- **Equiparació intrasectorial:** una mateixa figura professional hauria de cobrar el mateix si treballa en un servei social per a persones amb discapacitat que en un servei d'atenció a infància, per posar només un exemple. Ara mateix hi ha 8 convenis col·lectius que regulen els diferents àmbits sectorials dins el sector social i que s'han anat articulant a partir del finançament públic destinat als diferents serveis. Un finançament desigual que ha anat marcant diferències pel què fa al preu i a les condicions de treball.

Ahir just en l'acte de celebració dels 25 anys de la UCCAP – una de les nostres entitats sòcies – el Secretari General del Departament de Drets Socials, el Sr. Oriol Amorós, va posar sobre la taula l'objectiu d'impulsar al llarg dels propers anys, i ja en el 2023, un únic conveni col·lectiu del sector social concertat. Per part nostra ens tindran al costat per avançar en aquesta línia, hi estariem absolutament d'acord i formaria part de la solució de bona part del què estem plantejant avui aquí. Això ho ha fet ja la comunitat valenciana. Es pot fer i només requereix de voluntat política.

- I per últim, **l'equiparació amb els marcs reguladors de l'acció social d'àmbit estatal.** Ara mateix, i amb la publicació el passat dia 28 d'octubre del conveni estatal de *Acción e Intervención Social*, hi ha professionals que treballen en altres territoris que per la mateixa feina poden cobrar fins a un 15% més que els nostres professionals aquí a Catalunya.

Per tant, l'escenari d'equiparació, sigui el que sigui, ens posa per endavant un repte com a país que cal afrontar i que requerirà d'una inversió important. Una inversió en la millora del finançament públic d'aquests serveis que no es pot demorar i que s'ha de veure concretada ja en un gest decidit en els pressupostos per a l'any 2023.

És evident i entenem perfectament que això no es pot revertir amb un sol any. És per això que el que demanem és un pla. Un pla plurianual que construïm entre tots a 3-4 anys vista, o els que siguin necessaris, per assolir el què tots desitgem.

Retornant a l'exemple del conveni col·lectiu d'acció social, si no hi ha un compromís decidit per millorar el finançament d'aquests serveis per poder assolir les condicions salarials del conveni estatal, tindrem tots un problema. No només nosaltres. El país tindrà un problema perquè es posarà en risc la continuïtat de moltes entitats socials. La situació és crítica i requereix de respostes immediates perquè amb el finançament actual, o inclús amb un

increment anual del 3% - no arribarem a poder assolir les condicions d'un conveni estatal que se'ns imposa.

CONCRECIÓ DE LES DEMANDES

En aquest marc, passo ja a concretar les demandes que fem:

- 1) La primera, l'aprovació d'uns nous **pressupostos per a l'any 2023**. I que aquests consolidin els **increments de preus fets aquest any 2022, i prevegin ja des del moment de la seva configuració un nou increment significatiu de les dotacions pressupostàries destinades a aquests serveis , independentment de l'instrument de col·laboració (concert, contracte o subvenció) i de la procedència del finançament públic (autonòmic o local)**. Aquest és el pas necessari per començar a resoldre la situació exposada anteriorment, revertir els anys d'infrafinançament del sector, millorar les condicions laborals dels professionals i assegurar la continuïtat de l'atenció a les persones.
- 2) La segona, demanem que s'incorporin **mesures pressupostàries per fer front a l'increment extraordinari de costos de subministres**, especialment en matèria energètica i de l'alimentació, perquè la situació actual és insostenible i s'està posant en risc la viabilitat econòmica de moltes entitats que desenvolupen una feina essencial per a la ciutadania, especialment la més vulnerable.
- 3) I tercera i darrera, demanem **elaborar un pla plurianual i transversal de millora del finançament dels serveis, projectes i activitats de caràcter social que més enllà de l'any 2023 representi un escenari de recursos econòmics a 2, 3 o 4 anys vista**. Un escenari de recursos plurianuals necessaris per assolir l'equiparació i per disposar d'un Tercer Sector Social fort, amb capacitat d'innovació, que permeti la retenció de talent, i sobretot, amb més i millor capacitat per donar resposta a les creixents necessitats socials de la ciutadania.

ALTRES TEMES RELACIONATS AMB LA MILLORA DEL FINANÇAMENT

De forma addicional, no podem deixar de mencionar, encara que sigui molt breument, altres temes relacionats amb la millora del finançament que necessàriament caldrà abordar i que tenen també repercussió en els pressupostos de la Generalitat de Catalunya:

- **L'actualització d'una Cartera de Serveis Socials** que ha quedat obsoleta, que no s'actualitza des del 2010 i que, en conseqüència, presenta mancances substancials, no s'ajusta al context vigent i no pot donar resposta a les actuals necessitats de les persones. En aquesta línia, cal incorporar a la Cartera un gran nombre de serveis que actualment es financen via subvenció i que són serveis que s'han de convertir en drets socials de garantia pública.
- Volem mencionar també que les problemàtiques de finançament de les entitats socials també tenen a veure amb l'actual **model de subvencions** adreçat a les entitats del Tercer Sector Social. És necessària una profunda transformació del

model que ha de passar per millorar el calendari de subvencions, dotar el model d'una major estabilitat (plurianualitats), i que tingui un finançament just i estable tant per les entitats de base que fan atenció directa com també per les entitats de segon i tercer nivell que representen, acompanyen i treballen en l'articulació de tot el Tercer Sector i en la defensa dels drets socials.

- I finalment, la **necessitat de fer efectiu el triple marc legislatiu** que com sabeu estem impulsant: una **Llei paraigües de l'Economia Social i Solidària** – de la qual formem part - que marqui i promogui els principis i valors d'una altra manera de fer economia. Una **Llei del Tercer Sector Social** que, al igual que ja han fet altres territoris, reconegui i posi en valor el rol i la contribució a la societat dels milers d'entitats socials d'aquest país. I finalment, l'esperada i necessària **Llei d'Acció Concertada** per a la provisió de serveis públics d'atenció a les persones de caràcter social . Una llei que asseguri la qualitat de l'atenció a les persones, la sostenibilitat dels serveis de responsabilitat pública, la millora de les condicions laborals de les professionals i el sense afany de lucre en la gestió dels recursos públics.